

PRIMITIEF!

Fris Groeninge magazine over de Vlaamse primitieven uit de collectie voor leerlingen vanaf de 2^e graad SO.

INHOUD

1. Inleiding	p. 2
2. Praktische informatie	p. 3
3. Hoe gebruik je PRIMITIEF!?	p. 5
4. Inhoud van de artikels	p. 6

1. INLEIDING

Jongeren komen vooral met de klas naar een museum. Om hen een leuk bezoek te garanderen, heeft het Groeningemuseum de opdracht gegeven aan Mooss vzw (www.mooss.org) om een educatief project uit te werken. Het was een uitdagende opdracht om de leefwereld van de jongeren te combineren met die van de Vlaamse primitieven.

Het resultaat werd: 'PRIMITIEF!', een hip tijdschrift dat jongeren vanaf de tweede graad van het secundair onderwijs op een nieuwe manier laat kennismaken met de collectie van het Groeningemuseum.

PRIMITIEF! is opgebouwd uit artikels in de vorm van herkenbare rubrieken die je in veel populaire tijdschriften (cf. Joepie, Humo, Flair, Fancy...) terug vindt, zoals een horoscoop, een test, een roddelrubriek, een hartsrubriek, een interview met een bekende persoon enzovoort.

Deze rubrieken hebben we herwerkt naar de context van het Groeningemuseum. Met een frisse mix van beeldmateriaal, informatie en opdrachten nodigen we de jongeren uit om onze Vlaamse primitieven grondig te bekijken en... ervan te genieten!

Deze lesmap is een korte handleiding bij het tijdschrift.

We benadrukken dat deze map niet dwingend is en we de creativiteit van elke leerkracht enorm op prijs stellen

Laat ons vooral ook achteraf weten wat jij, en vooral je leerlingen ervan vonden.

BRUGGE

MUSEA
BRUGGE

2. PRAKTISCHE INFORMATIE

2.1. Openingsuren

Het museum is van dinsdag tot zondag open: 9.30 u. – 17.00 u.

Op maandag is het museum gesloten.

2.2. Contactpersoon

Voor informatie, reservaties en aanvragen van de lesmap :

Musea Brugge – reservatieafdeling

Musea.reservatie@brugge.be

Tel. 050/44 87 43

2.3. Adres van het museum

Groeningemuseum

Dijver 12

8000 Brugge

Tel. 050/44 87 11

2.4. Tijdschriften uitlenen

De tijdschriften wordt gratis meegegeven aan de vestiaire van het Groeningemuseum.

2.5. Moet ik op voorhand reserveren?

Het is aan te raden om de tijdschriften te reserveren.

Je kan ons contacteren op het hierboven vermelde adres.

2.6. Is er extra begeleiding vanuit het museum?

Er zijn geen begeleiders voorzien. Voor je van start gaat, is het de bedoeling goede afspraken met je leerlingen te maken.

Tijdens het museumbezoek kan je de leerlingen hun gang laten gaan; dit educatief aanbod eist geen strikte begeleiding.

2.7. Hoe lang duurt het bezoek met het tijdschrift?

Je moet ongeveer anderhalf uur rekenen.

Je mag natuurlijk langer blijven, er staat geen maximumtijd op een bezoek.

2.8. Hoeveel kost het ?

Het ontlenen van de tijdschriften is volledig gratis.

Een ticket tot het Groeningemuseum kost normaal 14 euro.

Voor lagere en middelbare scholen is het bezoek echter volledig gratis, en dit voor alle leerlingen en alle begeleiders/leerkrachten.

2.9. Met hoeveel kan je de activiteit doen?

In principe is er geen maximum aantal vooropgesteld, we gaan er wel vanuit dat bij grote groepen de leerkrachten zelf de groep opsplitsen in kleinere groepen van ongeveer 20 à 25 leerlingen.

Elke leerling en elke leerkracht krijgt een tijdschrift. Het is de bedoeling dat het tijdschrift na het bezoek wordt meegenomen, zodat het achteraf nog gebruikt kan worden om in de klas verder te werken of na te bespreken.

2.10. Wat heb je extra nodig ?

De leerlingen hebben enkel een balpen nodig en eventueel een harde kaft om op te schrijven.

Harde kaften kunnen ook ontleend worden in de vestiaire van het museum.

2.11. Oproep

Wie een leuke en goede les samenstelde aansluitend bij dit educatief aanbod, mag deze gerust opsturen of doormailen.

Indien je dit wenst, spelen we die dan door naar andere geïnteresseerde leerkrachten.

Alvast onze hartelijke dank hiervoor!

3. HOE GEBRUIK JE HET TIJDSCHRIFT PRIMITIEF!?

- Ga naar de vestiaire en ontleen de tijdschriften. Geef je identiteitskaart af als waarborg.
Er zijn voldoende tijdschriften voor alle leerlingen en leerkrachten.
- Ga naar zaal 1 : Geef een korte inleiding over het Groeningemuseum en haar collecties.
- Zaal 1 : Leg de bedoeling uit. Maak afspraken met leerlingen over wat wel/niet mag in het museum, spreek ook een uur/plaats van samenkomst aan het einde van het bezoek af.
leg hen ook uit dat ze tijdens hun bezoek de overige bezoekers niet mogen storen, of hinderen, en dat het bezoek respectvol dient te gebeuren.
- De leerlingen lopen in het museum rond en verkennen op eigen houtje de kunstwerken in het museum aan de hand van het tijdschrift.
- Hierbij is het de bedoeling dat ze zelf bladeren door het tijdschrift en eerst die artikels lezen die hen het meest aanspreken, de bijhorende schilderijen bekijken en de opdrachten doen.
- Deze werkwijze zorgt ervoor dat de jongeren eerst die informatie krijgen die het meest aanleunt bij hun eigen interesse en voorkomt bovendien dat alle leerlingen tegelijk voor dezelfde schilderijen staan.
- Hoeveel artikels de leerlingen tijdens het museumbezoek kunnen behandelen, hangt af van de duur van het bezoek en de snelheid van de jongeren. Artikels waarvoor geen tijd meer was tijdens het bezoek, kunnen achteraf in de klas nog bekeken en besproken worden.
- Na afloop van het bezoek worden de tijdschriften meegenomen naar de klas.

4. INHOUD VAN DE ARTIKELS

Hieronder volgt telkens een beknopte inhoud per artikel.

Het volledige tijdschrift kan je desgewenst bekijken en/of downloaden op de website van Musea Brugge, bij het permanent jeugdaanbod:

<http://www.brugge.be/internet/nl/musea/jeugdprojecten/jeugdvastaaanbod-onderwijs.htm>

Rubriek 1: De kleren maken de M/V (p 4-5)

Titel:	Een blik in de kleerkast van een BH (Bekende Heilige)
Inhoud:	Heiligen die op schilderijen worden afgebeeld hebben meestal één of meerdere attributen bij zich, waaraan je ze kan herkennen.
Opdracht:	Verbind de heiligen met hun attribuut.
Oplossing:	
Toren met drie vensters:	Barbara (Memling - Moreeltriptiek)
Hinde en pijl in de arm:	Aegidius (Memling - Moreeltriptiek)
Leeuw:	Hiëronymus (Isenbrant – Triptiek)
Wiel met vijf kaarsen :	Donatius (Van Eyck - Madonna met kanunnik Van der Paele)
Twee of drie kronen:	Elisabeth (Petrus Christus – Isabella van Portugal met de H. Elisabeth)
Zalfpot:	Maria Magdalena (Gerard David – Doop van Christus)
Stenen tafelen:	Mozes (Jan Provoost – Laatste Oordeel)
Een sjaal om de hals:	Godelieve (Jan Provoost – Een schenker met de H. Nicolaas en zijn vrouw met de H. Godelieve)
Baardeloze jonge pelgrim met staf en kroon :	Judocus van Ponthieu (Meester van het H. Bloed – Maria en Kind omringd door de H. Catharina en Barbara)
Boek en lam aan de voeten :	Joachim (Meester van het H. Bloed – Maria en Kind omringd door de H. Catharina en Barbara)

Rubriek 2: Scoop - De laatste roddels lees jij eerst! (p 6-7)

- Titel:** Sensationele straf voor omgekochte rechter
- Inhoud:** 'Opvoedkundige' functie van schilderijen in de middeleeuwen.
Opbouw van een schilderij: verschillende fasen in het verhaal worden samen afgebeeld.
- Opdracht:** Zoek het schilderij (Gerard David - Oordeel van Cambyses).
Kijk hoe het verhaal afloopt en welke straf rechter Sisamnes krijgt.
Verbind de uitspraken met de juiste schilderij-personages.
- Oplossing:** zie schilderij

Rubriek 3: De wereld volgens... (p 8-9)

- Titel:** de Vlaamse primitieven
- Inhoud:** Ten tijde van de Vlaamse primitieven verandert het wereldbeeld grondig.
Hoe gaan zij daar mee om? Welk beeld hebben zij van de 'nieuwe' wereld?
- Opdracht:** Wat is het strafste verhaal over 'vreemde' mensen of 'eigenaardige' gewoontes dat jij kent? Weet jij of het waar is?
Zoek het schilderij 'Johannes predikt tot de menigte'. Onder de toehoorders bevinden zich verschillende exotische figuren.
Welke nationaliteiten herken je? Heeft deze kunstenaar aan het begin van de 17de eeuw al een beter beeld van andere volkeren dan zijn voorgangers?
- Oplossing:** Beeld over vreemde mens is al juister dan bij de Vlaamse primitieven.

Rubriek 4: VrA Twijfels, problemen? Jij vraagt, Vera antwoordt! (p 10-11)

- Titel:** Niet tevreden
- Inhoud:** De Madonna als belangrijk thema op middeleeuwse schilderijen.
Welke bronnen gebruikten de kunstenaars voor hun werk?
Verschillende kopies van eenzelfde werk + zelfde thema op gelijkaardige wijze neergezet door verschillende kunstenaars.
- Opdracht:** Zoek het schilderij waarover Maria klaagt (Van der Weyden - H.Lukas tekent het portret van O.L.V.).
Heeft Maria volgens jou reden tot klagen of overdrijft ze?

Rubriek:5 Tips and tricks (p 12-13)

- Titel:** Photoshop anno 1400
- Inhoud:** Problematiek van het verbeelden van 'vreemde' plaatsen uit de bijbel op schilderijen door kunstenaars die nog nooit buiten Europa waren geweest.
- Opdracht:** Zoek naar schilderijen waarin deze 'tips and tricks' toegepast zijn.
Slagen de schilders in hun opzet? Kunnen ze jou doen geloven dat het verhaal zich afspeelt in een ver en vreemd oord?
Check it out!
- Oplossing:** Verschillende schilderijen met verhalen die zich op vreemde plaatsen afspelen zoals bijv. rust tijdens vlucht naar Egypte, kruisiging, bewening, ...

Rubriek 6: Horoscoop (p 14-15-16)

- Titel:** Stier (16) zkt. waardev. kunstw. vr. kortst. ontm. Bij + match ook drzme rel. mglk
- Inhoud:** Kenmerken van schilderijen en/of kunstenaars gelinkt aan horoscoopkenmerken.
- Opdracht:** Lees jouw horoscoop en ga op zoek naar het schilderij dat volgens PRIMITIEF! bij jouw sterrenbeeld past.

Rubriek 7: Rewind - Back tot retro (p 17)

- Titel:** Ik zie, ik zie wat jij niet ziet...
- Inhoud:** Zoekspel bij 'Het Laatste Oordeel' van Hiëronymus Bosch.
- Opdracht:** Ga naar het schilderij 'Het Laatste Oordeel' van Hiëronymus Bosch. Dit eerder kleine schilderij staat vol met figuren en gebeurtenissen.
Hieronder worden er enkele beschreven. Wie van jullie vindt ze het eerst?
- Oplossing:** zie schilderij

Rubriek 8: Hot Not (p 18-19)

- Titel:** Fashion factory
- Inhoud:** Beeld dat Vlaamse primitieven hadden over 'vreemde' (lees: niet-gelovige) mensen zoals Joden en moslims versus het beeld dat ze hadden over Christenen.
- Opdracht:** Zoek in het museum de schilderijen waaruit wij de personages plukten (De Heilige Joris door anonieme meester - Kruisiging van Jan Provoost - Kruisiging van de Meester van de Strauss Madonna).

Bekijk ze nog eens goed. Ben je het eens met de middeleeuwse HOT's en NOT's?
Beoordeel ook de stijl van de personages op andere schilderijen van Vlaamse primitieven in het museum.
Wie is volgens jou het slechtst geklede schilderijpersonage? En wie is er best wel hip?

Rubriek 9: Cherchez la femme (p 20-21)

- Titel:** Margaretha Van Eyck, de weduwe van Jan Van Eyck.
- Inhoud:** Algemene info over de persoon, de thema's en de techniek van Jan Van Eyck.
- Opdracht:** Het portret waarover mevrouw van Eyck in het interview spreekt, hangt hier in het Groeningemuseum. Ga het gerust eens van dichtbij bekijken!
Vind je dat ze terecht trots is op haar portret? Zou jij tevreden zijn als je vriend of vriendin je zo zou afbeelden?

Rubriek 10: De knepen van het vak (p 22-23)

- Titel:** Achter de schermen bij restaurateur Jef Van der Veken.
- Inhoud:** Over de techniek van de Vlaamse primitieven en de restauratie van middeleeuwse schilderijen.
- Opdracht:** Ga op zoek naar sporen van (restauratie)techniek in het museum.
1. Bekijk het restauratiewerk van Jef Van der Veken aan het schilderij 'Madonna met kanunnik Van der Paele' van Jan Van Eyck met eigen ogen. (Maar liefst niet van te dichtbij ;-)
 2. Op het schilderij 'De dood van Maria' door Hugo van der Goes zie je hoe de delen van een paneel met pennen aan elkaar gezet zijn.
 3. Op het schilderij 'Het laatste oordeel' van Pieter Pourbus - dat dateert van een eeuw later dan de Vlaamse primitieven - kan je de blauwe ondertekening nog zien.
 4. Bij het 'Portret van Margaretha van Eyck' door Jan Van Eyck is de lijst nog authentiek, wat zelden voorkomt. Er zijn nog enkele schilderijen in het museum met de originele lijsten er nog rond zoals 'De Moreeltriptiek' van Hans Memling.

Rubriek 11: En wat gebeurde er met ... (p 24-25)

- Titel:** Ursula en de 11000 maagden?
- Inhoud:** Vertellen van verhaal in verschillende panelen. Marteldood van heiligen.

Opdracht: Heb jij ooit al eens een kaarsje gebrand of een wens uitgesproken voor een heilige? Neen? Grijp dan nu je kans!

Zoek het schilderij waarop het verhaal van Ursula afgebeeld wordt. Bekijk het laatste paneel (= aflevering 8). Vraag het beeldje van de Heilige Ursula op het altaar om een gelukkig huwelijk, of een rustige dood, of een andere wens.

Spreek je wens in stilte uit. Schrijf hem hier op in een codetaal die enkel jij begrijpt.

Verklap je wens zeker niet aan de anderen in je gezelschap!

PRIMITIEF kan niet garanderen dat je wens zal uitkomen, maar proberen kan alvast geen kwaad!

Rubriek 12: Doe de test! (p 26-27)

Titel: Hoe PRIMITIEF! ben jij?

Inhoud: Algemene stijlkenmerken van de Vlaamse primitieven.

Opdracht: Los de vragen op, bereken je score en kijk welk 'type' je bent.

Rubriek 13: Wilde geruchten (Voor wie niet nieuwsgierig is maar gewoon graag alles weet!) (p 28-29)

Titel: Dit schilderij wordt u aangeboden door de heer en mevrouw ...

Inhoud: Over de rijke opdrachtgevers van de Vlaamse primitieven die zichzelf met hun gezin en naamheilige lieten afbeelden op de zijluiken van de schilderijen die ze (aan een kerk) schonken.

Opdracht: Zoek de schilderijen (Doop van Christus - Gerard David + Moreeltriptiek - Memling) + enkele kijkvraagjes:

Stel je voor dat jij een drieluik laat maken door een beroemd schilder (of fotograaf).

Vanzelfsprekend staan jij en je vriend(in) op de zijluiken.

Hoe zou je afgebeeld willen worden?

Met welke kleren aan? En met welk kapsel?

Zou je het werk schenken of zelf houden? Waar zou je het ophangen?

Rubriek 14: VP Hotlist (p 30-31)

Titel: De keuze van de conservator

Inhoud: Conservator Till-Holger Borchert stelt zijn favoriete schilderijen uit de collectie voor.

Opdracht: Ben jij het met de conservator eens?

Oordeel zelf! Welke schilderijen mogen in jouw VP-hotlist (en waarom)?